

Catalunya Artística

ANY III.—BARCELONA, 9 JANER 1902.

GENT NOTABLE DE CATALUNYA

Núm. 83

15 céntims

EL MESTRE FELIP PEDRELL

Autor de l'òpera ELS PIRINEUS

(Gravure Napoleon)

Gent notable de Catalunya

FELIP PEDRELL

Avuy CATALUNYA ARTÍSTICA se complau en continuar en sa galeria de «Gent notable» al músich tortosí en Felip Pedrell, una de las glorias musicals que te la nostra terra catalana.

Per ésser prou conegut el Mestre no'ns entretindrém en fer sa biografia, unicament explicarém á nostres llegidors quinas son las obras més substancials del autor de *Els Pirineus* que acaban d'estrenarse en nostre gran teatro del Liceu.

Al any 74, el Mestre Pedrell, ens doná una galana mostra de son géní musical ab la seva ópera *L'ultimo Abenzerraggio*, y al any següent estrená son *Quasimodo*; y en 1878 el poema lírich *Mazzeppa* y *Il Tasso á Ferrara*.

Además el festejat Mestre es autor de *Cleopatra* (drama lírich en quatre actes), y entre sas composicions musicals, te la antífona *Felice Jerusalem*, la suite *Lo cant de la montanya*, *Cansó llatina* (executada á Montpeller en 1878), una «Marxa fúnebre», el gran poema sinfónich *I trionfi*, la celebrada *Serenata espanyola*, la hermosa *Missa de Gloria*, *Orientals*, *Consolacions* y altrás composicions que han acreditat el seu nom, més conegut al estranger que á Catalunya.

Com á erudit, el Mestre Pedrell, ha publicat també bon número de obras, entre ellas sa *Hispaniæ schola musica sacra*, editada en dotze volums, qu'es una producció digne d'acreditar á un talent musical.

Ab un escándol monumental, vá constituir-se el día de Cap d'any el nou Ajuntament.

El poble barceloní, aplegat en l'histórich Saló del Concell de Cent, feu sentir la seva veu de protesta, contra las imposicions y tramoyas del govern central y'ls homes que en aquell acte'l representavan.

Cert que molts de las paraulas y crits que's llensaren en aquells moments, desdirian de la cultura del nostre poble, si no's tingués en compte l'estat d'exasperació á que l'han portat las repetidas faltas de consideració envers ell, dels nostres governants y'l refús que han oposat sempre, á satisfer las més petites de las sevas aspiracions.

El poble que's veu escarnit y trepitjat, molt natural es, que's redressi furient, sota'l peu que vol aixafarlo. No cal extranyarse de que, en la seva ira, deixi d'escullir las paraulas més cultas, pera donar forma á la seva indignació: al insult de fet, contesta ab l'insult de paraula, y si las més baixas y ordinarias li venen á la boca, no las rebutjará per aixó, mentres sigan las més enérgicas.

El poble no las coneix encara las hipocresias de las farsas parlamentarias: no'n sap, per sort, de disfressar ab eufemismes el seu pensament: diu ab energia y sinceritat el concepte que li mereixen els homes y las cosas, anomenantlas pe'l seu nom verdader. Pitjor pe'ls que l'han merescut, si aquest es lleig y ofensiu: ells se l'han guanyat ab els seus actes. El poble, no fá mes que manifestar en alta veu, —brutalment si's vol,—la convicció qu'existeix en el fons de la conciencia pública,—y en la dels mateixos interessats també, cuan, despullantse de las sevas ambicions personals, á solas ab ells mateixos, passen revista dels seus actes.

Lo que hi ha, que per las nostras orelles, vi-ciadas ab las fórmulas hipócritas de la comedia política y social, tota protesta viril, tot crit que s'aparti dels motllos convinguts, resulta desentonat y'ns fereix. Es com si á un que no s'hagués mogut may de ciutat, el portessin de cop y volta al mitj del Pirineu, un día de tramontana: ben segur quedaria aixordat ab l'udol de la ventada per entre mitj del abets y'l rocám, mentres el pagés, acostumat de petit á n'aquell concert feréstech de la Naturalesa, no'n faria de més ni de menos.

A nosaltres, la veu popular també'ns sembla estrident, com un tramontanal desfet; voldriam que'l lleó's posés guants á las urpas y's partís la clenxa; la seva magestat ens esfe-reheix. Ens ofén sentir la vritat núa; la voldriam disfressada, ab las convencions de lo qu'hem anomenat bona educació.

No: deixéu que'l lleó bramuli, crespant la crinera y sent tremolar la terra. Deixeu que'l poble proclami la vritat núa, hermosament núa. N'hi hem de sabelse'n grat de la seva mala educació. Senyal qu'es fort y sencer encara; senyal que la corrupció del día, no ha malmemat la seva naturalesa, quedantli prous energias pera reaccionar contra la mentida que voldria ofegarlas.

La protesta del día de Cap d'any, tingué dues parts: una, contra certes personalitats, que á consciencia del poble, no han tingut escrúpols en servir-se de totes las tramoyas, pera pendre una representació, que no'ls hi corresponia: l'altra, contra'l govern central, que ofega totes las iniciatives, y tots els afanyes de llibertat de nostre poble.

La primera, pot contribuir al sanejament moral de la nostra política. Cuán els homes que pretenen ocupar els càrrechs públics, vegin que'l poble escandalitsa y amenassa á n'els intrigants que's valen de procediments de mala fé, potser compendrán,—sino de bona voluntat, per por,—que la millor manera d'arribar sans y bons á puesto, es anant pe'l camí dret, y no per viaranyes engegats y de mala fama.

Sino, per ells farán: el despreci de tot un poble, pesa molt sobre la consciencia d'un sol home.

L'altra part de la protesta, vindria á demostrar,—si ja no n'estessim convensuts,—el divorci que hi ha entre Barcelona y la colla de polítics de Madrit.

Días avans de constituirse el nou Ajuntament, fou enviat un telegrama al Govern, per acort de la Corporació municipal demanant que deixés de lliure elecció els càrrechs de ti-

nents d'alcalde. Y, efectivament: el Ministre, ab el bon acert que'ls distingeix á tots, contestá remetent de *Real ordre*, els nomenaments de dits càrrechs.

El resultat no pot sorprendre á ningú, sapient que'ls polítics de Madrit —tant els conservadors com els liberals— no més ne concedeixen una de llibertat: lo de fer lo que á n'ells els hi dongui la gana.

Pero ab tot, sino fossin cegos de conveniencia, la protesta enérgica del poble barceloní, hauria de férlos hi obrir els ulls.

Barcelona, la ciutat més poblada d'Espanya, la més treballadora, la que conta ab un esplet de vida intelectual, sino més gran, á lo menos més intens y més avansat que Madrit, no pot permetre que se li nombrin marmesors, com si fos un poble sense seny ó acabat de neixer.

Barcelona te totes las sevas facultats y es major fa temps, y te dret á nombrar els administradors dels seus interessos.

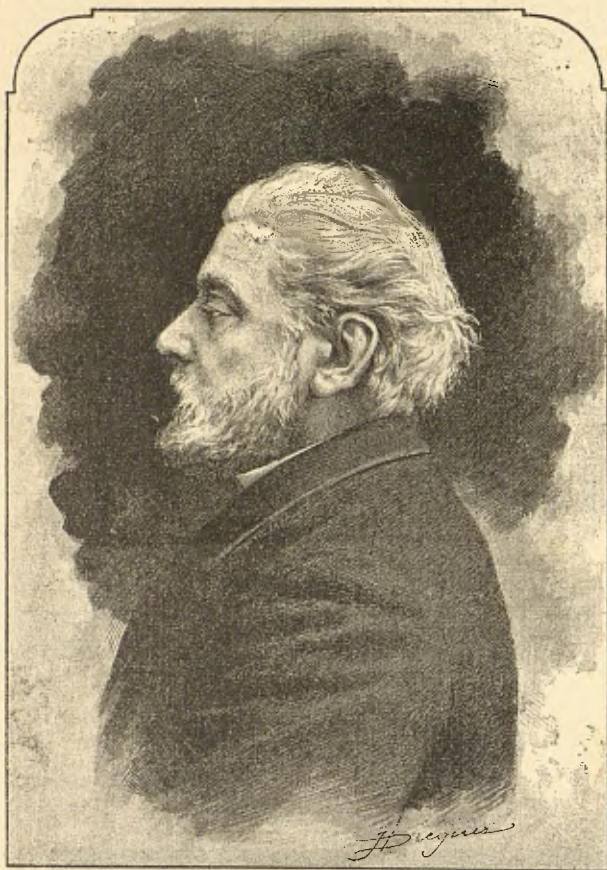
Ja no's tracta de revindicacions històriques, ni de sentimentalismes patriòtics. Se tracta d'un dret imprescriptible: el dret que tenen els pobles y las colectivitats, á governarse, per qui, y com millor els hi convingui.

JOSEPH PIULA.

EXPOSICIÓ GRANER

DESDE VALLVIDRERA.—CUADRO D'EN LLUIS GRANER.

VICTOR BALAGUER

Autor de la trilogia Els Pirineus†

Els Pirineus

Fragment de la trilogia catalana del malaguanyat poeta **D. VICTOR BALAGUER**, convertida en òpera per l' eminent Mestre **D. FELIP PEDRELL**, estrenada el passat dissapte en el nostre gran teatro del Liceu

CUADRO TERCER

La jornada de Panissars (1285)

ESCENA II

RAIG DE LLUNA.—LLOMBARD.

(RAIG DE LLUNA deixa'l treball després de las primeras paraulas crusadas ab LLOMBARD, se separa de la fossa, se cobreix ab la caputxa, y baixa al prosceni seguint la conversa de l'adalit.)

LLOMBARD

¿Qué estás fent, Raig de Lluna?

RAIG DE LLUNA

Cavo y reso.

LLOMBARD:

Mes, ¿qué estás fent?

RAIG DE LLUNA

¿Veus? Una fossa.

LLOMBARD

La farás per nosaltres.

RAIG DE LLUNA

¿Per vosaltres,

adalit?.. No per cert. Per mí la cavo

LLOMBARD

¿Per tú?

RAIG DE LLUNA

Per mí.

LLOMBARD

¿Per tú?... Donchs, ¿qué dius ara?

¡Per tú!... ¿No ets immortal?... ¡Sí tots ho diuhen! Se diu que tú y lo Pirineu nasquereu tots dos ensemps, lo mateix jorn. Tan vella ets tú com ell; y diuhen que has de viure tant com ell.

(Manifestació de desdeny per part de RAIG DE LLUNA.)

Dígam, donchs. Aquí... ab confiansa.... la vetlla d' un combat tot se confessa, y tot se diu... y 's parla clar... Tal volta demá ja serém morts, Deu nos perdoni. ¿Cuánts ne tens d' anys?... ¿Tres mil?

RAIG DE LLUNA

Ne tinch vuytanta, segons lo compte que portau vosaltres. Tres mil, y més, si 'ls conto jo.

LLOMBARD

Jo 't creya

filla del Pirineu.

RAIG DE LLUNA

No só sa filla.

Jo no he nascut aquí, sino á Granada, mes aquí me portaren tot sent noya, m' afillá 'l Pirineu.... y allavors foren per sempre més los Pirineus mos pares. En ells visch, y ells en mí. Jo 'ls am', jo 'ls sento. D' ells visch, y per ells visch. Sé sas historias, sas llegendas conéch, conéch sas gestas, conéch tots los recóns d' estas montanyas, sè 'l nom de cada roca y cada espluga, lo pas de cada coll, de cada riera lo curs, y fins los nius que té cad' arbre. Res per mí hi ha secret en aquets cingles. ¡Si fins sé lo que senten... lo que pensan... porque escolta 'l que 't dich, Llobbard, escolta.... Estas montanyas.... ¿sents?... ¿sents?... ¿sents?... (Senyalant á terra, com si volgués ferli prestar atenció.)

Respiran....

tenen un cor, un pensament, y un ánima.

LLOMBARD

Pero, dona, per Deu ...

RAIG DE LLUNA

Sé 'l que vols dirme,
sé que tots, y tu ab ells me creyeu folla.

LLOMBARD

Jo no dich....

RAIG DE LLUNA

Pero ho sents. Escoltam ara.

La vetlla d' un combat tot se confessa.
Ho digueres fa poch... Deu m' illumina.
Escoltam donchs, si 't plau, Llombard, escoltam.
Los Pirineus tenen un cor... y viuen.
Cuan sortiren del mar, fou per ser lliures,
per tenir llibertat.. y per donarne.
Cuan jo vinguí la primer volta, totas,
totas las fonts de vida aquí brotavan.
Cada turó un castell, senyera al ayre;
cada castell un paradís; cad' home
un pensador, un trovador, ó un héroe,
cada dama una reyna encisadora,
emperatrix de amors y gentilesa;
cada Puy un aplech de festa y gala;
cada iglesia un santuari de fé viva;
cada abadía un temple de sabiesa,
y un espill de franquícias cada poble.
Tot se perdé, tot se perdé lo día...
ho vegeren mos ulls... y encara ho veuen...
lo día que vingueren los francesos,
portant al pit la creu del Apostólich,
y en Simó de Montfort ab ells y ab ella.
En Simó de Montfort, fera golosa,
que may tingué perdó ni al cor ni als llavis,
En Simó de Montfort, que de la Iglesia
no fou bras, sino llamp. Morí la patria,
la malhaurada y esplendent Provenza,
espill d' honors y llum de tota gloria,
la noble hereva de la Roma antigua,
la que com filla 'ls Pirineus miravan,
canéfora gentil; la que com Grecia
portava l' urna dels amors que 'ls ayres
missatgers per los ámbits espargían.
Tot fou passat à fil d' espasa, pobles,
castells, ciutats, la noble Carcassona,
la indomada Beziers. la que de Atenas
fou filla y fou rival, mare Tolosa,
lo gran castell de Foix, que cuan issava
demunt sas torres son penó de lluyta,
alsava 'ls Pirineus tots d' una pessa;
y sobre tanta runa y tant incendi,
y sobre tanta mort y desventura,
encara 'ls vents las cendras esbaldiren
dels nobles trescents martirs que en la pira
de Montsegur la Inquisició cremava.
Tot se perdé, Llombard, castells y vilas,
ciutats, pobles y patria... Sols quedaren
los Pirineus, y en ells... en ells reclosa
la llibertat, la patria de las ánimas.

(LLOMBARD fa un moviment pera parlar. RAIG
DE LLUNA 'l para, y segueix.)

Mes, venjansa 's farà, venjansa prompte,
t' ho dich, Llombard. Avuy totas las serras
que han vist aquí al francés, eridan venjansa.
Per ço Deu ha portat aquí als francesos.
Lo coll de Panissars será sa fossa.
Per ço aquí os ha portat á tots vosaltres,
perque no 'n quedi un d' ells. Lo rey en Pere
es l' elegit de Deu. Prou se 'n recorda
de la jornada de Muret, infausta,
en la que morí lluytant lo rey son avi.
Avuy los Pirineus son sa revenja;
y venjats quedarán avuy per sempre,
avuy á un mateix temps, al rompre l' alba,
Muret, los Pirineus y la Provenza.

(LLOMBARD tracta de interrompre novament, pero
RAIG DE LLUNA segueix sense deixarlo parlar.)

Y avuy també, adalit, avuy, no 'n duptes,
complerta quedarà la profecia
de aquell comte de Foix que al morir deya:
«Esvantau ja mas cendres, que al esténdrers
dels Pirineus per la espadada serra,
han de deixar de Foix ample memoria,
que 'ls veniders invocarán un día
com crit de salvament y mot de guerra
cuan alsin, per venjarse de vos odis,
ab ella 'ls Pirineus y ab ells la terra.»

LLOMBARD

Mes jo 't puch dir que avuy...

RAIG DE LLUNA

(Impacient al sentirse interrompre, y no deixant-
lo seguir.)

Escolta y calla,
que Deu ha fet als homens de dos menas:
per saber y parlar als uns, y als altres
per callar y escoltar. Calla, y escolta...
T' he dit que 'ls Pirineus tenen un ánima.
¿Sabs tu per qué tan alt sos pichs remuntan?
Per acostarse á Deu; per ensenyarvos
á tots cuants no ho sabéu, que la fe salva ...
¿sabs per qué covan foch en sas entranyas?
Perque l foch es l' amor, que purifica;
l' amor pur que alsa 'l cor y que l' enlayra
com Hostia consagrada fins als núvols,
en holocauste al Deu del cel y terra...
¿Sabs per qué tenen tradicions y tímbrs,
y llegendas, y glorias, y paratge?
Perque en los Pirineus está la patria,
la vera patria, la que sent y parla
la llengua de la terra llemosina,
la que, amorosa, falaguera y dolsa,
tenint per cor als Pirineus ombrívols,
estén sos brassos d' un cantó y del altre,
y ab son abrás d' amor y de ternura
enclou y amoreseix la mar llatina.

¿Y sabs per qué m' has vist cavar ma fossa?
 Perque cuan haja avuy lo rey En Pere
 derrotat al francés, cumplint la tasca
 que no pogué á Muret lo rey son avi,
 quedarà proclamada pera sempre
 la llibertat dels Pirineus. Jo espero
 tan sols assó pera finir ma vida.
 Lliures los coneguí, los deixo lliures.
 Per çó tan prompte com haguéu vosaltres
 descombrat d' estas terras als francesos,

butxins á Foix y á Montsegur, tranquila
 jo m' ajauré en ma fossa, y ans de cloure
 mos ulls per sempre més, dirán mos llavis:
 «Jo ja he viscut. Los Pirineus son lliures.»

Bardo

Toc — ca — m, s'osi!
 Toc — — — can si gu — sas!

Fragmento de Los Pirineos
Felipe Pedrell

La prímpceseta.

(CUENTO DE CATULE MENDES).

Pe'l designi d'una Fada crudel, una prímpceseta anomenada Argentina, fou portada desde molt petita á una illa deserta.

La pobre desterrada prímpcesa era ben digne de compassió en aquell recó deshabitat, y no porque fos trist, ben al contrari: hi havia allí las flors mes bellas del jardí; y el cel d'un blau palit, era tot plé de núvols blanchs y rosats; las aus de mil colors cantavan en els boscos, sempre verts y agitats per una brisa de perfums de rosa; la mar cantava dolsament exteñentse, fins al riu, y portant en comptes de sorra, pedras finas de tons delicadíssims. Argentina quedava encisada al enmirallarse en l'aygua

del riu, y omplía ab sas mans delicadas, soncos de corvas verges, de fullas verdas y llustrosas y reya..... reya, vejentse tan hermosa. La soletat no la desesperava. Com que tan jove, ja se l'emportaren del palau de son pare, ignorava que hi hagués á la terra, sers diferents d'ella; es clar, no podia entristirse encara que 's trobés sola. Mes el mal era, que en l'illa de la prímpceseta no hi havia res pera poguer menjar, absolutament res. Brancas rublertas de fullas vermel·las y blancas hi eran en aquell punt abundosas, pró no s'hi veyia rastre de fruyt, ni gros ni petit, y cuan Argentina, á qui la fam atormentava crudelment, volía, á falta

d' aliments mes substanciosos, acostar alguna flor ó herba á sa boca, per virtut d'un pervers miracle, flors y herbas se convertían en papellonas que instantaniament arrencavan el vol.

Potser extranyaréu que la prímpceseta no morís prompte, més no podeu figurarvos lo poderosa qu'era la Fada. Gracias á n'ella, Argentina que sofria crudelment de tant dejuni, no s'acabava may y al fer disset anys, ne feya catorze que s' estava morint de fám, sense per aixó acabar de morir-se. Sos dolors eran innombrables, no poguent rés ferlos-hi oblidar, á no ser, y aixó raras vegadas, el plaer d'enmirallarse tota composta en l'aygua que dorm ò corre al peu dels coputs arbres. Dia y nit,—donchs pochs dormía la xamosa nina—corria amunt y avall, d'un cantó al altre d'illa y de sobte s'aturava apretantse els pits entre las mans; á voltas passava sa llengua demunt las rocas, agafaba quelcom d' aygua salada, y probava de rosegar las diminutas pedras que aquesta escupia; més ¡ay! res calmava sa fám. Y las estrellas—era estrany—ploravan al véurela tan desgraciada.

Potser la Fada ab sos encants era la que 'ls hi encomanava el plor. Devegadas, no sentint mes desitj que 'l de menjar, al anunciarse la melangiosa nit, Argentina alsant els brassos en direcció á la lluna, la cridava... que potser fora bona pera menjar!

Al últim la Fada, experimentá remordiment, per las barbaritats que cometia—puig fins els sers més perversos tenen un'hora de misericordia—y determiná deslliurar á sa víctima d'un torment tan espantós com era aquell, y ordená que una persona de las sevas, baixés á l'illa ab una cistelleta plena dels fruyts mes preuats.

Un jorn que la prímpceseta caminava per la platja mirá al lluny un patje ricament vestit que en una encisera cistelleta daurada hi portava tota mena de fruytas: abercochs, préssecs, rahims, figas y vermellas cireras; desseguida endeviná la prímpceseta que lo que contenia la cistella devía esser una exquisita menja, y corregué com encantada á agafar alló, ámenjar,... á menjar. Mes cuan estigué aprop del patje de las fruytas—no sabent lo que era, donchs no havia vist en el món, á cap persona—li semblá tan hermós, ab sos ulls blaus y somniadors y sas frescas galtas rosadas y sos llabis mes vermells que las cireras

de la cistella, que 's detingué, restá un instant inmóvil devant d'ell, tota tremolosa. ¿Podria menjársel també, al mateix que las fruytas de la cistelleta?... Y se 'l mirava y 's creya ditxosa, ab tot y trobarse plena de desitjos de menjar....

A la fi avansá cap á n'ell; y avants de pendre las fruytas de la daurada cistella, petonejá ab fruíció las mans del que las duya.

NARCIS GILI GAY.

Cansó de mare.

Bressol que bressas—mas ilusions
ma vida tota,
niu hont s'ajoca—el meu amor
cuan la nit volta.
Barco que gronxas—ab ton vá-y-vé
dolsa noneta,
arca que guardas—tots mos cabals,
ánima meva,
mar ahont se fonen—tots mos petons
platja estimada,
ahont sols hi nia—l'oreig mes dols
qu'es ta gronxada.

Als cants que canta—tot fent croch, croch,
tu'ls acompanyas,
y cuan ma filla—sent ta non-non
escolta y calla.
Flor perfumada—lliri ben blanch
tu l'embolcallas,
y el son li portes—cuan ve la nit
fosca y pesada.
Cert que si't bressa—l'amor mes gran
que hi há en la vida,
sembla que porta—ton brandejar
dolsa dormida.

TERESA QUERALT FARRERAS.

DESGLÁS

bleuger repàs de Literatura y Arts portuguesas contemporàneas ⁽¹⁾

EÇA DE QUEIROZ

Eça de Queiroz era una de las individualitats més característiques y quefe d'escola més avaluat dintre la moderna literatura lusitana.

Perteneix al ordre elevat d'artistas creadors; mes, com els personatjes de sas novelas son portugueses, y, com que la nació portuguesa es un xich insignificant devant el mon actual, aquets personatjes son tan sols la síntesis d'un reduhit nombre d'individuos en un petit pahis y en un fugitiu *laps* de temps.

Eça de Queiroz possehia, en grau intensíssim, la impresionabilitat imaginativa. Veure un pahisatge es fàcil; mes, veure els agrupaments escayents dels arbres, las mitjas sombras dels terrers, el brillejar de las gotas de rosada, els vius colors de las flors dels camps; veure, en una paraula, el caràcter, l'ànima, la fesomia d'un encisador pahisatge en mitj d'una matinada esplendorosa, es un privilegi concedit únicament á la retina miraculosa de Corot, de Diaz ó de Georges Sand.

Donchs bé, hi ha una cosa encara més difícil de retratar que la naturalesa: es la humanitat, son els sentiments y las passions; l'abim. En las conciencias hi ha mars tenebrosos y profonds. Per' arribar allà dintre es necessari que'ls exploradors temeraris portin devant seu la llanterna resplendent del gèni.

Pera retratar l'amor, l'ira, l'enveja, els gelos, l'avaricia, l'abnegació... aixó es, pera fer l'anatomia rigorosa del esperit, no son prou ni 'l bisturí del metje, ni'ls reactius del químic, ni'ls esforços d'una inteligencia mitjana; es necessari possehir aquell dó que no sabém definir per sa grandesa, però sabém anomenar perquè existeix: el gèni. Y de la mateixa manera que'ls grans talents científichs, per l'análisis dels fets, arriban á descobrir una lley ge-

neral que'ls domina, els grans poetes, els grans dramaturgs y'ls grans novelistas, arriban, també, per l'análisis dels individus, á la creació dels tipos sublims é immortals que son la síntesis que resumeix els individus tots de que's compón la humanitat. La lley d'atracció es, en la ciencia, lo que *Romeu y Julieta* son en el drama, lo que *Faust*, en la poesia y lo que *Père Goriot*, en la novela. Newton está al nivell de Shakespeare.

D'aquestas creacions genials, unas son eternas, inmutables, abstractas; corresponen á totes las épocas y á tots els pahisos y's diuen *Margaridas*, *Prometheu*, *Hamlet*, *Beatriu*; altrás sintetisan la vida de la humanitat en un determinat sigle y las anomeném *Don Quixot*, *Tartufe*, *La Divina Comedia*; y altrás, finalment, representan un període ab totes las tradicions, sentiments y vida d'una nació determinada: *L'Atlántida*, *Os Luziadas*, *Canigó*, per exemple.

Eça de Queiroz á qui la carrera diplomática posá devant d'un mon que desconeixia y'n dubtava, s'imposá la enutjosa tasca de ridiculisar els vicis y costums llicenciosas de l'alta societat, empleyant els fets reals que cada dia la intriga y la enveja dels grans li oferian. Perfecte estilista, no's cuydá d'amagar la forma un tant sensualista de sas animadas narracions. Las superbas fuetadas al vici adinerat; las cruas planas en que explica l'escarni que de la moral fan aquells que més deurian vetllarla y protegirla; aquell modo de viure llibertí qu'ell posa inherent á una classe, la més culpable, ja que ab medis pera solidar una instrucció profitosa y exemplar, me'yspreuha principis y afeccions, fins acostumarse á un estat de vida crapulós y embrutit, escarnint, perque la impunitat els acotxa, l'amistat, l'amor, la fé de marit, fins el respecte á la virtut y als pares; aquells conceptes que fan enrogir pero que portan la veritat dins sa cruesa; aquells tipos perfectament dibuixats, quina estada al mon es sols una série escandalosa d'enfermetats y vicis sense que de sas inteligencias enfosquidas ne surti un raig de profit racional; tota aquesta inmensa llista que, comensant pe'ls vells luxuriosos dels *foyers* y acabant pe'ls invàlids dels burdells, es el descrédit y la mofa de la societat *elegant*, passen sagellats per má de mestre en las obras realistas del eximi escriptor Eça de Queiroz.

O crime do padre Amaro que va escriurer mentres ocupava'l càrrech d'Administrador de Consellen Leiria, *O primo Bazilio* y *Os Maias*, son obras que, malgrat l'estil massa realista d'alguns passatjes, ocuparán sempre un lloch eminentíssim en las lletras portuguesas.

Aquestas obras, exemple esmagador de la dissipació aristocrática, no contan gayres adeptes en aquesta enlayrada classe, tal volta per que molts s'hi veuen retratats, tal volta per no poguer aguantar el pes d'una vergonya

(1) Vegis els números 78, 79 y 81 de "CATALUNYA ARTÍSTICA".

que'ls aclapara, al véurela trasplantada del misteri de sa existencia, á las planas d'una novela anomenada de *costums*.

El poble las frueix, sas bellesas; el poble hi troba goig devant la baixesa y l'escándol dels grans, més baixos, cent vegadas, qu'ells, ja que'ls sobra l'honradesa y l'amor al treball que á aquells els manca.

O primo Bazilio, es l'història de la seducció viva y dolorosa; història d'aquellas que s'escriuen ab el sarcasme cru: es el tipus perfecte del llibertí que viu d'amors d'ocasió, que al més mínim enutj deixa una aymant, corrent adelestat darrera un'altra. Res hi ha en ell de noble, sols l'asquerós renom dels caus del vici. Frivolitat, peresa, fàstich, veusaquí las cualitats inherents á la vida d'aquets sers; y en la obra d'Eça de Queiroz, están tan posadas de manifest, que á un, més d'una vegada, li venen ganas de buscar, entre'ls plechs de sa imaginació, l'intrigant y pervers seductor y abátre'l ab el més profund despreci.

Ab tot, els literats y'ls crítics, discrepan al escullir la millor de las obras d'Eça de Queiroz, puig mentres uns se decantan per *O primo Bazilio*, altres troban inextinguible *O crime do padre Amaro*; pero per mí, no escullintne cap de las dugas, en el meu humil entendre y sense que'm guíhi novetat ni pretensió, el millor treball del escriptor realista es *Os Maias*.

Cert que en *O primo Bazilio* s'hi reuneixen totas las condicions pera declarar bona de sobras una novela; cert y molt cert, també, es que en *Os Maias* se suprimeix casi complertament, el desenllás, prò ab tot y aixó, aquell llenguatge castís. aquells tipus sorprenentment dibuixats, aquell fons de moralitat encara en las més compromesas y trencadissas situacions, tota aquella sèrie de bellesas en el diàlech y en la exposició, son patrimoni exclusiu de la darrera.

Un *Maia* es el tipus perfecte dels protagonistas. Dotat d'una sólida y ferma instrucció; distingit en sas maneres, robust y més sá, encara, d'ànima: posat en mitj d'una societat que l'estima, es l'àngel bó de sos companys, puig sos concells els apartan d'un mal camí, fentlos hi veure la bellesa d'una vida honesta y arreglada. Vé un día en que s'enamora y ho fa ab tot el noble impuls del seu cor, mes per una fatal y extranya circumstancia, descobreix l'origen de la noya, sa estimada, resultant ser sa propia germana, fruyt llunyá d'una falta de sa mare. El natural recte del *Maia* li fa pendre una resolució digna. Arriva á casa sa germana y ab heroisme admirablement descrit, li indica, li mana, rompre uns amors que ni Deu, ni'ls homes de la terra poden consentir, explicantli son proper parentiu. Ella, l'altra *Maia*, boja de dolor, demana, plora, y entre mitj de llàgrimas y prechs, tota la noblesa del protagonista's fon, cuan precisament més deuria demostrarla, y en lloch del enlayrat esperit mo-

ral del tipus qu'Eça de Queiroz ens presenta com á perfecte, veyém l'esperit mesquí y acobardit que, menyspreuant aquella voluntat sincera d'altrhora, cau en la més gran baixesa, en el més abominable dels delictes: l'incest. Y cuan temps després un seu company li pregunta per ella, respón frívolament: —No l'he vista més, ja l'he oblidada!

Malgrat la inverosimilitut d'aquest desenllás, no'm desdich de considerar *Os Maias* com la millor obra d'Eça de Queiroz; no será perfecta, pero es excelent, es bona.

Ultimament ne tenia escrita un'altra: *As cidades e as serras*; y entre las anteriors li sé: *A reliquia*, *O misterio da estrada de Cuitra*, en col·laboració ab Ramalho Ortigão, *O Mandarim*, *As minas de Salomão*, traducció de Ridder Haggard y altres que no recordo.

Casi no hi ha escriptor notable á Portugal que no tinga escrit quelcóm en alabansa d'Eça de Queiroz, encara que no existeixi una crítica rahonada del fons complex de la seva obra literaria.

No arribá á l'alsada de Balzac, però no li quedá molt endarrera. Morí el 16 d'Agost del any finit en sa residència de Neuilly, París.

IGNASI DE L. RIBERA ROVIRA

Thomar (Portugal)

Els treballs de l'ayga.

Els treballs de l'ayga jo prou els so vist:
Son esbells y ayrosos, llargaruts y prims,
boy penjats al sostrs com á regalims,
transparents y frágils com el cristall fi
y formant columnas y fins camarils.

A dintre las grutas se troban regnant;
en quins laberintes palaus encantats
hi tenen las fadas de cos ondulant,
cabellera negra, cútis perfumat
y llabis encesos com grans de coral.

Son palaus sumptuosos de variats istils:
l'un tot plé d'adornos, l'altre sevé y llis;
pero tots espléndits d'un gust exquisit;
delatant bén prompte sos detalls sutils
la má d'un artista, artista sublim.

Dintre sas estadas regna la quietut;
sols ab grans intervals s'hi sent algun bruyt:
es la estalactita ab son plor convuls
que plora en silenci y ab accent agut
á llàgrima viva sos amors ocults.

Y torna en la gruta á restar tot quiet,
puig per mes que hi dansan fadas y follets
sardana fantástica, ab son petjar lleu
no mouhen ni un átom de son pur ambient
ni obran llur boca pera dirse rés.

Els treballs de l'ayga jo'ls so vist, á fé!...

IGNASI SOLER Y ESCOFET.

La florida del atmetller. (1)

L'atmetller ja'n trau florida
 ¡qu'atreuit es l'atmetller!
 éll al cor de las gebradas
 son millor vestit lluheix.

¡Mira, mira, prenda meva,
 cóm s'hi gronxan els aucells,
 tot cantant per la brancada
 qu'ha endaurat el sol-ixent!

Llurs cantars son manyaguívols,
 dolsos com un glop de mel;
 que l'amor tot ho amoixayna,
 tot ho alegra y embelleix.

Ay que sí; l'amor es vida:
 es un tendre sentiment
 que s'emporta la nostra ánima
 mes enllá del seté Cel...
 y'ns allarga la ventura,
 y'ns don'ayres de jovent,

Pe'l Janer floreix l'atmetller
 y en el cor, que se'ns aixampla,
 fa florir els goigs més bells.....

Oh corrém, donchs, vida meva,
 corrém sota l'atmetller,
 á gosar de la florida
 y dels tendres cants d'aucell.
 Corrém sota aquellas brancas
 que lluheixen com la neu,
 hont els raigs del sol traspúan
 colorats y resplandents;
 que allí, mentres llurs passadas
 van cantant els aucellets,
 nostres cors traurán florida,
 blanca y gerda
 com els brots del atmetller.

RAMÓN MASIFERN.

(Dibuix de C. Devesa)

(1) Fragment del poemet *La vida al camp*,
 que s'está imprimint.

Tragedia.

La nit era esferehidora; els llamps creu-
 van l'espai per tots indrets illuminant tética-
 ment la montanya ab sa blavenca claror. Ros-
 tos avall baixava la torrentada arrebassant
 roures y alzinas, arrencant curulladas rocas
 ab sa forsa atlética, movent un soroll horrible
 que feya udolar fréstegament una llopada que

corria per la montanya, en quin cim s'hi aixe-
 cava la masía d'en Jepus, que en aytal nit res-
 tava silenciosa; sols en sa llar hi espaternega-
 van dos tíons mitj apagats que ningú's cuyda-
 va d'atiar; l'escón era ocupat per dugas
 criaturas que dormían dolsament, y una dona
 resava de genolls devant d'una estampa clava-

da á la paret; en Jepus, dret al portal, esguar-dava afanyosament el corriol que'sperdia mon-tanya avall.

Per demunt dels espantivols sorolls de la tempesta els habitants de la masía sentiren tocar onze horas que'ls ompliren d'esglay, puig desde trench d'auba que tenían l'hereu á mer-cat á un poble vehí; devía comprarhi algunas eynas pe'l conreu de la terra y unas arrecadas pera ferne present á la Rosó, ab qui festejava, una garrida minyona pubilla d'un mas vehí.

De cop la blavenca claror d'un llamp ratllá l'espay, y com si'l fréstech espatéch d'aquell tro l'encoratjés, en Jepus abandoná la porta, y ficantse á la faixa un gros ganivet, doná un petó á las criaturas, despedintse de sa muller, que espahordida li pregava que nò marxés.

NOTAS D'ART

Parlant d'en Pellicer.

Si la idea de celebrar una Exposició á la memoria de tan popular artista, va produhirnos xardorosa satisfacció pe'l fi que portava, mes la sentim avuy, enterats del acort pres per l'Ajuntament, de destinar una crescuda cantitat en la compra d'originals del malaguanyat Pellicer.

Deixant de banda l'humanitarisme del fet d'aqueixa manera, tal vegada podrà evitarse la dispersió de bona part de sos valiosos estudis, que, passant á domini particular, quedarian amagats del poble que *pensa*, sempre desitjós de veure enaltidas las memorias dels fills que l'han honrat en vida.

Ara bé; estant l'Art infinitament per demunt de tots els egoismes y petitesas de la societat actual, es del tot necessari, que al escullir els originals d'en Pellicer, domini un criteri obert, recte, absolutament refractari á las influencias privativas del nostre pahis.

Fem aqueixa observació, per lo acostumats qu'estém á veure verdaderas desviacions de sentit *artístich*, en la manera de procedir de las anomenadas Comissions técnicas ó mes ben dit *técnicas-paternals*.

Barcelona compta, en el dia d'avuy, ab un Museu de pintura, que, si be en la neixensa, presenta relativa importancia. ¿Son dignes de figurarhi totas las obras que hi *figuran* per obra y gracia de las nombradas Comissions? Una persona de mitjana cultura artística, contestaría negativament á la pregunta; veuría una barreja de cosas que s'escluheixen unas ab las altres, com es lley entre lo bo y lo dolent; una colecció de obras d'ànima y acció vibrant, agermanadas ab altres descoloridas, acromadas, que podrán agradar y fins convence als pobres d'enteniment, per sas bonas ó malas cualitats externes, pro serán rebutjadaspe'ls que considerin l' Art ab la serietat deguda, donchsson impotentas pera determinar la mes lleugera emoció subjectiva.

Si la nostra opinió (referintnos á l'Exposició Pellicer) tingué autoritat pera influir en la decisió de la Junta técnica, en lo que respecta á la compra d'originals de tan malaguanyat artista, li aconsellariám, en

A. MIRÓ BACHS.

Nocturna. (1)

No sents perlejar l'aygua del surtidor?...
Ara totas las plantas móren d'amor.

Si en aquesta hora plascenta
't trobessis somnolenta
perduda en lloch de tristior,
entre la calma cayenta
de qui voldrias favor?

No sents perlejar l'aygua del surtidor?...
Ara totas las plantas móren d'amor.

Si en aquesta hora sagrada
't trobessis contristada
per un desengany traydor,
al véuret abandonada
de qui voldrias favor?

No sents perlejar l'aygua del surtidor?...
Ara totas las plantas móren d'amor.

Si en aquesta hora profunda
't sentisses moribonda
perduda en el propi plor,
en ta agonia errabonda
de qui voldrias favor?

No sents perlejar l'aygua del surtidor?...
Ara totas las plantas móren d'amor.

XAVIER VIURA.

(1) Del apléch *Cansons Sensillas*, posadas en música per Joseph M.ª Carbonell.

favor de las notas hermosísimas de la guerra de Creta, creyent interpretar la voluntat de molts de sos admiradors.

En aquellas fullas, hi viu per enter la personalitat artística d'en Pellicer; ellas parlan del dibuixant distingit que ha donat nova vida á n'aquellas escenas lluminosas, palpitants, reproduhintlas en sos moments dramátichs, sense fells perdre ni mica de sa grandiositat, la mateixa que'l devía emocionar, al donar forma á l'acció real, ab sa execució lleugera y personalíssima.

No faríam aqueixa indicació, á no veure cada día en lletres de motillo, els estimables propòsits de novells

regidors en treballar de ferm per tot lo que sia enlayrament y profit pera Barcelona. Responguin aqueixos, ¿pot enlayrarse el nom de Barcelona, ab un Museu de pinturas á hont s'hi vegin els clars y obscurs del actual? ¿Son dignas las hermosísimas obras que per sort s'hi veuen, de alternar ab retauls que recordan els rotulats d'un *Hotel de Ventas*?

No será la darrera vegada que'ns ocupém del Museu de Bellas-Arts.

L. NEGRE.

L'Orfeó Barcelonés (1)

El diumenge 22 del passat Desembre, l'*Orfeó Barcelonés* feu sa primera presentació en públich, ab un concert extraordinari dedicat als seus socis protectors veientse afavorit ab l'assistencia de molts y distingits concurrents y ab écsit altament satisfactori, de resultats positius y ben merescuts.

Si volguéssim anar á trobarhi defectes, ne trobaríam bastants, ¿quin dupte queda? mes no es ara la ocasió d'anarlos á buscar, puig per absoluts que siguém en cuestions artísticas, regoneixém, que ab una entitat artística que totjust comensa á donar sos primers passos, havém de serhi benevolents per necessitat, y dispensarho tot, ja que no podém anar á exigir lo que encara no hi ha hagut temps de formar-se, y sols, porque's vegi que'ns mirém ab molt d'interés y simpatia á la naixent institució, ens permetrém fer notar als orfeonistas y á son distingit mestre en Pere Serra, alguns detalls d'execució y interpretació de que'ns varem adonar en las composicions del programa.

En las cansons *Lo rossinyol* y *La filanera*, se manifestaren molt els amaneraments d'interpretació italianisada, que'l mestre Serra ha rebut en el "Conservatori del Liceu"; la cansó catalana, no admet may el *ritardando* en la resolució de las cadencias, avans pe

(1) Retirat del número de Cap d'any, per excés de material.—N. DE LA R.

ENTERANTSE DE LA POLÍTICA.—CUADRO D'EN LLUIS GRANER

l' contrari, han d'ésser justas de temps y ab forsa naturalitat, y tot lo més que pot permétre's, cuan el párrafo, frase ó cadencia final se repeteix, com succeeix en *Montanyes del Canigó*, *So patit set y calor*, *Lo cant dels aucells*, *Lo testament de N'Amelia*, etc., es iniciar un *rallentando* al comensar dita repetició, que pot anarse augmentant y retenint sempre fins acabar. En nostre concepte es l'únich efecte que pot, artísticament, admétre's dins la cansó popular y baix aquest punt de vista, creyém que'l *calderón* que'l mestre Serra posa en la penúltima nota, es molt rutinari, per no dir de mal gust.

Si'ns fiquém ab l'armonisació que en aqueixas cançons hi ha posat el senyor Serra, repetirém, á propòsit d'ella lo que tinguerem ocasió de dir al parlar d'un concert del "Orfeo catalá" referent á *La Mare de Deu*, del Mtre. Nicolau, qu'es lo següent:

"L'armonia en la cansó popular ha de servir sols pera adornarla, no vestirla, sens tréureli res de sa bellesa propia, subrallant y remarcant las frases interessants que ho han de menester, cosas aquestas las més essencials, y que no gayres vegadas acostuma á ferse, y en proba de nostra afirmació, citarém *La Filledora* y *Lo Rossinyol*, d'en Mas y Serracant; *Montanyes del Canigó*, d'en Morera; *Els Segadors*, d'en Millet, y algunas altras que'n podríam citar, que sort que van acompanyadas á boca tancada, ahont trobaríam el defecte de que adoleixen las esmentadas, y es que'l cant se confón sovint ab las veus acompanyants."

Ara'ns ratifiquém y afirmém en lo que allavors diguerem.

Respecte á las altras composicions del programa, totas ellas meresqueren una execució bastant pulcre y cuydada, mes la interpretació que'l Mtre. Serra las hi dona, no la creyém la més acertada ni adecuada, particularment *Los Pescadors*, que'ns resultá ser la rutinaria y corrent de per tót arreu, ab la sola diferencia que la polifonia sortia neta, y si'ns vol creurer, donarém al *Orfeo Barcelonés* un concell, y es que deixi de recó totas quantas composicions hagin aprés sos coristas, si no ha sigut baix la direcció de son actual Director, puig sempre caurán cap als barbarismes que'ls hagin ensenyat els *mestres de coro*... que no saben de soifa.

Tota idea que tendeixi envers el perfeccionament artístich d'aqueixas societats corals, avuy día tan candidas y esma-perdudas, es digne d'elogi y de que se la protegeixi com es degut; per lo tant no podém menos que alabar sobremanera la iniciativa dels antichs cantors de *El Betis* que, deslligantse de las fortas trabas del rutinisme, y etjgant al burdell á n'aquets putiners que's titulan *mestres* y que sols serveixen per explotar la bonavolensa dels seus coristas, han sapigut regenerarse per medi dels ayres altament sanitosos que'ls hi ha portat son distingit Director, en Pere Serra, á qui al mateix temps que á sos voluntariosos coristas, doném la enhorabona y encoratjém pera seguir y prosperar cada día més en sas tascas artísticas.

Tant de bó que altras societats corals seguissin l'exemple hermós de *El Betis*!

JOSEPH BARBERÁ.

Per tenir de parlar de cosas tan *rescatfadas* ja gayrebé sería millor *non raggonar di loor*, com deya aquell; pero també es trist que'ls nostres llegidors hagen d'ésser menos que'ls llegidors d'altres periódichs, condemnantse'ls á no sapiguer el concepte que'ns mereixen las obras estrenadas en nostres teatros avans de cap d'any, en quina fetxa no'ls en varem donar compte, degut á la circumstancia d'ésser el número passat extraordinari y haverhi tan bé de Deu de material.

Ara ho sabrán tot y fassintse càrrech de las causas del endarreriment. Comensém.

LICEU

Del estreno de la trilogia *Els Pirineus*, poema de Víctor Balaguer, música del Mestre Pedrell ne parlarém en el vinent número. No ho fém avuy perque som partidaris de pesar forsa las rahons de las nostras criticas, cosa que no pot lograse ab una ni ab dugas audicions de l'obra que ha de passar per la palmeta del crítich.

CATALA.—ROMEA

La nit dels Ignocents, varen estrenarse en aquest teatro tres obretas cómicas que no tingueren res d'*enganyadoras*, puig en tota época del any poden representarse. Una d'ellas, la qu'está mes ben construïda es la joguina en dos actes d'en Pau Parellada, *L'hymne d'en Riego*, traduïda al catalá d'una que'l propi autor ha d'estrenarne á la terra de las xan-faynas políticas.

La trama de *L'hymne d'en Riego* es inginyosa, ab un cayent de *vaudeville* que no sembla sino que siga escrita per l'Hennequin, en Valabrègue ó en Bisson; tota l'estructura n'es d'aquets *vaudevillistes*, lo que prova qu'en Parellada deu estudiar molt el teatro cómich francès.

En la execució d'aquesta obreta hi varen sobressortir las senyoras Munné y Clemente y els senyors Capdevila y Fuentes.

L'altra obreta estrenada aquella nit va esser un saynet d'en Ramón Ramón Vidales, *Els municipals ab un pam de nas*, que varen entretenir al públich que omplia de gom á gom el teatro, com si's tractés d'una gran solemnitat artística...

* *

Els marquesos de guayaba, es una aixeridac omedieta que en Frederich Fuentes (fill) ha adaptat á la escena catalana d'un'altra aixerida producció forastera. Dintre del *corte* ab que en l'original van esser tallats *Els Marquesos*, qu'entran de plé en el vaudeville—y fins, en alguns indrets, á la pochade—están ben desenrotllats. Tenen tots els cordills ben movedissos en las articulacions, de manera que l'autor els fa moure y gesticular á mida de son gust y no li fallan: alsan el bras, aixecan la cama, mouhen el cap, tot á voluntat, y s'estiran y s'arrosan ab molta vis cómica. Veritables *guignols* que promouhen la rialla. També parlan y diuen cosas graciosas, xistes ben condimentats pera que'l públich s'empassi sense grimacejar tots tres actes... y vaya si se'ls empassa, rihent, moguentse, esclatant la rialla sorollosa, sense donar mostrás de cansanci. Prova que s'hi troba bé.

Per tot lo explicat ben á la lleugera, pot deduirse que *Els Marquesos de guayaba* varen salvarse la nit del seu estreno, y qu'en Fuentes pot estar satisfet d'haver tingut per tan-

ta estona seu al públich, rient els estirabots y las situaciones cómicas de la nova obreta.

En la execució tothom va fer els possibles pera estar bé dintre'l seu *rôle*. Si algú no ho va lograr del tot va ser... per consuetut.

*
**

Actualment s'ensejan las següents obras novas: *Lo cor del poble*, comedia dramática de l'Ignasi Iglesias, y *La Protegida*, d'en F. Serrat y Weyler. També en Guimerà ha entregat pera que s'estreni prompte el drama en tres actes *La pecadora*.

NOVEDATS

L'eminent Zacconi se'n va anar... deixantnos en el cartell un títol sugestiu: *La herencia del niño Dios*, un melodrama de gran, grandioso éxito, que deixa petit el *Poder de las tenebras* y els *Espectres*, *La mort civil* y l'*Otelo*... (que'ns perdoni en Zacconi).

El nostre públich es aixís, tant apetyuga ab un *melo* com ab un'obra d'en Tolstoi. La cuestió estriba en que una empresa li posi en els cartells alló del *exitazo*, y ja s'hi deixa caure. Aixís se comprén que hagi robustit ab sa presencia una cosa tan ignocenta y passada de moda com es el *melo* de autos... una novela per entregas, pero d'aquellas entregas d'en Lluis de Val, que ja no llegeixen més que las minyonas de servey.

Jo no sé si l'armassón de *La herencia del Niño Dios* es ben original (que'n dupto), puig s'hi sent tot el baf dels Ponson du Terrail, dels Montepins ó dels Ennerys... quelcom aixís com una oloreta á *piece mêlée des chants* d'aquellas que antigament s'estrenavan al "Gymnase" ó al "Théâtre de la Republique" de París. Lo únic que hi vist en l'obra es que reuneix totas las condicions de que han d'estar exhorats els melodramas d'efecte (entengas que aixó no vol dir fer literatura), pero acceptant com acceptém el género, per que *touts les genres son bons hors les genres ennuyeux*,— que deya Boileau—y l'aforisme es molt just—bé, en honor á la vritat, que *La herencia* está tallada dintre'l patró usual, ab moltes de las *reglas especiales para escribir melodramas*, y no dihéim ab totas perque hi ha cosas que's veuen venir de massa lluny, y aixó, en obras que tot han d'esser sorpresas, es un desmérit. Y sobre tot la dels senyors Jover y Valentí s'arrossega bon xich massa, devegadas, avans no arriba al seu but, y ens hi sobran moltes lamentacions, y moltes prédicas, y molta mansuetut... Per las románticas de luda y las nenas pensionistas, va bé; per la gent de nirvi... ataca els nirvis.

¡Després d'en Zacconi... *La herencia del Niño Dios*! ¡Oh!
¿Que no'n preparan cap més per l'istil? Mirin que'ls ayants del Art tenen ganas de delectarse.

*
**

En aquest teatro hi actúa l' "Aplech Catalanista" que posa obras ab cara y ulls, tals com *Terra baixa*, *Mar y Cel*, *Maria Rosa*, *El ferrer de tall*, y tot un bell repertori de casa nostra; res d'enmatllevaments á llenguas forasteras, que no fan sino posarnos en ridícol.

Bé per l' "Aplech Catalanista" que no está per... *herencias*, perque lo que li sobran son diners.

Bibliografía.

LIBRES Y PERIÓDICHS REBUTS EN AQUESTA REDACC.Ó.

ANA KARENINE.—Novela pe'l comte Lleó Tolstoï.

Es aquesta obra del gran escriptor rus un estudi acabat de l'aristocràcia del seu pahís. Ab art exquisit, Tolstoï desenrotlla escenas intimas y senzillas

pero grandiosas y arrebatadoras que transtornan y commouhen.

Llegint aquesta interessant novela, l'il·lustre escriptors ens fa viurer en aquella societat moscovita que verifica sa evolució á despit de las tradicions, y ens conpenetrém del esprit de Russia devant la guerra ab Servia.

L'estudi sobre l'adulteri, la descripció del casament de Constanti Levine y'l suícid de la protagonista ANA KARENINE, son fulls que arrencan frases d'admiració.

La traducció es bona, deguda al malaguanyat políglota don Joseph Santos Hervás, un dels mes concients y respectuosos ab els autors que traduhi.

ANA KARENINE forma dos tomos de prop de 400 planas cad'un, editats per l'acreditada casa Maucci, y's venen á una pesseta tomo.

PLACERES VICIOSOS.—Altre llibre de Tolstoï, ab un prefaci d'Alexandre Dumas (fill)—Traducció per August Riera.

Es aquesta obra—per mes que'l títol fasse posar en guardia—un tractat de moral, plena de saludables principis.

Las disquisicions del mestre s'encaminen á desterrar del home els habits malsans de tot lo que li embruteix y li escursa la vida. Ab abundant acopi de rahons demostra Tolstoï las excelencias d'una vida moderada y racional, base positiva del estat d'ànima perfecte.

PLACERES VICIOSOS, es un llibre pera tothom, com ho es la moral universal. Recomenarlo es recomanar el bé.

Dit tomo, que val una pesseta, está presentat ab el bon gust editorial de la casa Maucci.

LO MAS FERRÉ.—Drama en un acte y en prosa, original per Don Ramón Vilá Dalmáu.—Estrenat ab brillant éssit en el teatro del Centre Católich de Tardell, la nit del 23 de Juny de 1901.

Aquesta obreta está escrita ab prosa fácil y es interessant son argument com la majoria dels que's basan en episodis de la guerra de la independència á Catalunya.

Ha sigut editada per la «Biblioteca» de *La Barretina*.

LA FIESTA DEL ARBOL.—Hymne; lletra de M. Marinello, música del Mire. A. Marraco, fill.

Aquest hymne, declarat oficial per l'Associació dels Amichs de la festa del arbre, ha sigut imprés á sas expensas.

Tant la música com la lletra son forsa apropiadas á las facultats dels menuts executants que l'han de cantar, y es además elegant de factura.

DIARIO DE LÉRIDA.—Diari que's publica en aquella ciutat desde fá XVII anys.

ARS.—Revista mensual de Arte y Letras.—Barcelona

Hem rebut el primer número, en el que hi sobresurt un capet d'estudi de Joan Borrell.

AYER Y HOY.—Revista de Castellon.—Tomo I—Núm. 1
—Enero de 1902.

En forma de cuadern ha aparescut aquesta Revista
quinzenal que conté un sumari escullit.
Ab tots hi deixém establert el cambi.

¡Cu-Curl.—Setmanari de gresca ab ninots.

El primer número que d'aquest xamós periódich hem
rebut conté xispejant text y caricaturas d'actualitat
ben intencionadas.

Retorném al company sa salutació desitjantli llarga
vida, y ab gust hi establím el cambi.

ARXIVER.

Nostre folletí

Ab el present número repartim el plech
19 consistent en 8 planas del poema

CANIGÓ

una de las obras més genials del gran poeta
MOSSÉN JACINTO VERDAGUER, y quina primera
edició catalana está agotada.

Al oferir al públich la nova edició d'aquest
poema, joya de las lletras patrias, recordém á
nostres subscriptors antichs y als que vinguin á
serho desde'l número 64 fins á la terminació
de l'obra, la promesa que férem de **regalar**
pera la encuadernació del tomo **unas luxos-
sas tapas en pasta y dorat.**

Al final donarém las *Notas* explicativas y el
retrato del autor.

SUSCRIPCIÓN PÚBLICA

destinada á aumentar els ingresos pera'l Mo-
nument á FREDERICH SOLER, quals donatius
no podrán excedir de una pesseta, al objecte
de donar á la suscripció carácter popular.

De las cantidades recaudadas se'n farà entre-
gá á la *Comissió Executiva del Monument.*

Total, 34 ptas.

Continúa oberta la suscripció en la Redacció
de CATALUNYA ARTÍSTICA.

IMPORTANT PERA ARTISTAS Y ESCRITORES

Enguany, per circunstancias especiales, la Direcció
de «CATALUNYA ARTÍSTICA» ha resolt no celebrar el Cer-
tamen literari-musical tal y com hauria sigut el seu
desitj, pero, d'acort ab la empresa del periódich, ha
determinat convocar, durant el present any de 1902,
una série de petits concursos artístichs y literaris,
festius alguns y en sério gayrebé tots, en els que hi
podrán pendre part dibuxants, prosistas y poetas de
Catalunya. D'aquesta manera, podrán sovintejar las
recompensas que oferirém, molts de las quals serán
en metalich, y al efete's nomenarán els Jurats compe-
tents, que hagen d'entendre en la calificació dels
treballs admesos á cada concurs.

Avans de finir el mes actual convocarém el primer
de dits Certamens que será de dibuixos, formant el Ju-
rat además de la Direcció de CATALUNYA ARTÍSTICA els
eminentes artistas Modest Urgell, Apeles Mestres,
Lluís Graner y Ramon Casas.

¿Que no ho saben?

Els prínceps d'Asturias han tingut de cambiar de dida.
El noy no s'alimentava prou.

Prou,

Se fan gestions per organisar el somatent armat de Bar-
celona...

Endevant

Els regidors regionalistas han pres l'acort de no assistir
á cap festa, siga civil ó relligiosa, en que no's fassin els dis-
cursos ó prédicas en catalá.

Bé.

Sembla que á últims d'aquest mes el pianista Joaquim
Malats donará un concert en el teatro de Novedats.

Ho veuriam ab gust

La orquesta Lamoureux, de Paris, vindrá á Barcelona
pe'l mes de Mars, á donar tres grans concerts.

Aixís se diu y aixís voldriam que resultés.

Espanya ha convidat al President dels Estats Units á
las festas de la major edat de Alfons XIII.

Y'l President Roosevelt ha acceptat la invitació.

Ojo! y mans á las butxacas
que, com que aquí ré ha passat,
no fos cas que'ns sustreguessin
els cuartos que'ns han quedat.

El Liberal, de Barcelona, fa brometa en un solt, escrit
pera molestar als abolicionistas de las corridas de toros,
fentlos hi sapiguer que á Tanger s'han comensat els treballs
pera la construcció d'una nova plassa...

¿Y qué?

Ha de considerar *El Liberal*, que si aquí hi ha ximplés, á
Tanger pot haverhi imbécils.

Aixó no desvirtúa el fet de que, pera contrastar ab uns y
altres, surti gent sensata de tant en tant.

A NOSTRES LLEGIDORS

Tots aquells que vulgan encuadernar luxosament el tomo segon de CATALUNYA ARTÍSTICA, en pasta y daurat, poden presentar á nostra Administració tots els folletins en bon estat, y mitjansant 1'50 pessetas se'ls hi encuadernará.

Comensém el tercer any de nostra publicació sense folletí en la forma de las *Novelas* del tomo passat, sinó que quantas obras aném oferint á nostres estimats llegidors—que serán moltes y bonas durant l'any 1902—tindrán el mateix tamany y excelents condicions tipogràfiques del *Canigó*, y ho fem aixís pera formar una veritable biblioteca luxosa, de gran importancia, á quin devant figuri el genial poema de Mossén Jacinto Verdaguer.

No cal dir, donchs, si tota persona de bon gust sentirá desitjos de continuar una «Biblioteca» comensada en las condicions del *Canigó*. Y nosaltres, per la nostra part, desd'avuy podrém confeccionar els números del periódich ab **16 planas** exlússivament de text triat y més gravats artístichs.

Pera inaugurar dignament el **tercer any de nostra publicació**, y en obsequi á nostres subscriptors, oferim avuy un **número extraordinari**, tirat en paper superior, magnífich text, gravats importants, y ab **20 planas** y colors, per un ral.

Además, tenim el gust d'oferir al públich las colleccions de CATALUNYA ARTÍSTICA als següents preus:

Any 1900.—Un tomo encuadernat luxosament junt ab el regalo de las

obras dramáticas: *La germana gran* (comedia en 3 actes d'Albert Llanas), *L'últim Conceller Rafel de Casanova* (cuadro històrich, de Ayné Rabell), y *Lo full de paper* (drama en tres actes, de Pere Antón Torres)..... 4'50 ptas.

Any 1901.—Un tomo encuadernat (periódich), mes el tomo de *Novelas*, (ab 114 gravats) també encuadernadas, apart, junt ab el regalo de las obras dramáticas: *Lo full de paper* (drama), *Els dos Cunills*, *Cartas que no lligan*, *Un eclipse de Lluna*, *Riu avall* (drama), *L'Argent viu* y *Toalla Frinè* 9 ptas.

Els dos tomos (anys 1900 y 1901), ab el tomo de *Novelas* y totas las obras dramáticas encuadernadas en rústega..... 11'50 ptas.

De manera que prenent á fi d'aquest any tot lo publicat per CATALUNYA ARTÍSTICA, el comprador pot obtenirho ab una rebaixa de **DUGAS PESSETAS**, entenentse sempre que no hi va inclós el gran poema de Mossén Jacinto Verdaguer **CANIGO**, pera quina adquisició es imprescindible suscriurers desde'l **número 63** (ab dret á las **TAPAS** luxosament tiradas exprofés pera la nostra edició, y que **REGALAREM** als subscriptors), advertint á tothóm que'ls tomos d'aquesta hermosíssima obra, un cop acabada, se vendrán á **CINCH** pessetas l'exemplar en totas las llibrerías.

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona

CATALUNYA ARTÍSTICA

SETMANARI IL·LUSTRAT de Literatura, Arts y Teatros

Redacció y Administració: — Raurich, 20, principal. — (Hi ha bussó á la porta.)

DIRECTOR: J. AYNÉ RABELL.—ADMINISTRADOR: BARTOMEU LLURÓ

16 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals.—**8 de folletí literari**. Gravats y dibuixos de notables artistas.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre **2 pessetas**.—FORA, mitj any **4 pessetas**.

EXTRANGER un any **12 franchs**.—NÚMERO CORRENT, **15 céntims**.—NÚMERO ATRASSAT, **20 céntims**.